

ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΛΑΝΘΑΝΟΝΤΕΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Α. **Εξαρτημένοι** υποθετικοί λόγοι είναι αυτοί που βρίσκονται σε πλάγιο λόγο. Η απόδοσή τους είναι δευτερεύουσα πρόταση ή ειδικό απαρέμφατο και όχι κύρια πρόταση.

Και η υπόθεση και η απόδοσή τους διαφέρουν, επομένως, από τις γνωστές μορφές υποθετικών λόγων. Για να τους κατατάξουμε σε κάποιο από τα γνωστά είδη, πρέπει να τους απεξαρτήσουμε, να τους μεταφέρουμε δηλαδή σε ευθύ λόγο. Έτσι ακολουθούμε τα εξής βήματα:

1^ο βήμα: αφαιρούμε την εξάρτηση.

2^ο βήμα: η μορφή της απόδοσης ή (πρακτικός τρόπος) η μετάφρασή τους στα ελληνικά σε ευθύ λόγο μάς βοηθά να καταλάβουμε σε ποιο είδος ανήκουν, οπότε κάνουμε τις ανάλογες αλλαγές λαμβάνοντας υπόψη τα εξής:

1. Η Υποτακτική Ενεστώτα και Παρατατικού (σύγχρονο) στην υπόθεση των εξαρτημένων υποθ. λόγων 1^{ου} είδους ισοδυναμεί στον ευθύ λόγο με την Οριστική Μέλλοντα, ενώ η Υποτακτική Παρακειμένου και Υπερσυντελικού (προτερόχρονο) ισοδυναμεί με την Οριστική Συντ. Μέλλοντα.

2. Όταν η απόδοση του εξαρτημένου υποθ. λόγου είναι ειδικό απαρέμφατο, στον ευθύ θα τραπεί στην Οριστική του αντίστοιχου χρόνου [ακριβώς όπως στην μετατροπή κύριας πρότασης σε απαρεμφατική φράση].

3. Στην απόδοση της ανοιχτής υπόθεσης, μπορεί να υπάρχει οποιαδήποτε έγκλιση.

Εξαρτημένοι υποθετικοί λόγοι βρίσκονται στα κείμενα:

Κ. 25

[Neminem credideritis] patriae **consulturum esse**, nisi vos ipsi patriae **consulueritis**

Με εξάρτηση από το credideritis σχηματίζεται εξαρτημένος υποθετικός λόγος της ανοιχτής υπόθεσης (1^ο είδος) στο μέλλον. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση έχουμε υποτακτική παρακειμένου (consulueritis) και στην απόδοση απαρέμφατο μέλλοντα (consulturum esse).

Τροπή σε ανεξάρτητο υποθετικό λόγο:

Υπόθεση: **nisi vos ipsi patriae consulueritis** (οριστική συντελεσμένου μέλλοντα)

Απόδοση: **nemo patriae consulet** (οριστική μέλλοντα)

Κ. 37

[In eum locum res deducta est], **ut salvi esse nequeamus**, nisi qui deus vel casus aliqui **subvenerit**,

Με εξάρτηση από το deducta est σχηματίζεται εξαρτημένος υποθετικός λόγος της ανοιχτής υπόθεσης (1^ο είδος) στο μέλλον. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση έχουμε υποτακτική παρακειμένου (subvenerit) και στην απόδοση συμπερασματική πρόταση (ut nequeamus).

Τροπή σε ανεξάρτητο υποθετικό λόγο:

Υπόθεση: **nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit** (οριστική συντελεσμένου μέλλοντα)

Απόδοση: **salvi esse nequimus** (οριστική ενεστώτα αντί οριστικής μέλλοντα, γιατί ο τύπος αυτός λείπει στο συγκεκριμένο ρήμα).

Κ. 42

[Nunc (ego) intellego,] **si iste in Manliana castra pervenerit**, ..., **neminem tam stultum fore**,..., **neminem tam improbum (fore)**

Σύνθετος υποθετικός λόγος, αφού έχει δύο αποδόσεις [τα δύο απαρέμφατα του μέλλοντα fore...(fore)] και εξαρτημένος, διότι βρίσκεται στον πλάγιο λόγο με ρήμα εξάρτησης το ρήμα intellego της κύριας πρότασης. Στην υπόθεση έχουμε υποτακτική παρακειμένου (subvenerit)

Ο υποθετικός λόγος ανήκει στο 1^ο είδος και εκφράζει την ανοιχτή υπόθεση στο μέλλον.

Τροπή σε ανεξάρτητο υποθετικό λόγο:

Υπόθεση: **si iste in Manliana castra pervenerit** (οριστική συντ.μέλλοντα)

Απόδοση: **nemo tam stultus erit**,...,**nemo tam improbus (erit)** (οριστική μέλλοντα)

K. 45

Monet, si adire non possit, ut epistulam ad amentum tragulae **adliget** [et] (ut intra castra **abiciat** Σύνθετος υποθετικός λόγος, αφού έχει δύο αποδόσεις (τις δύο βουλευτικές προτάσεις). Με εξάρτηση από το monet σχηματίζεται εξαρτημένος υποθετικός λόγος της ανοικτής υπόθεσης (1^ο είδος) στο μέλλον. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση έχουμε υποτακτική ενεστώτα (possit) και στην απόδοση τις δύο βουλευτικές προτάσεις (ut ... adliget και (ut) ... abiciat).

Τροπή σε ανεξάρτητο υποθετικό λόγο:

Υπόθεση: **si non poteris** (οριστική μέλλοντα)

Απόδοση: epistulam ad amentum tragulae **adliga** et intra castra **abice** (προστακτικές ενεστώτα, που αποτελούν μελλοντικές εκφράσεις).

K.49

si tibi consilium non ex sententia **cessisset**, [experiri volui], **quam** aequo animo me ferro **essem interemptura**.

Με εξάρτηση από το experiri, που με τη σειρά του εξαρτάται από το volui, σχηματίζεται εξαρτημένος υποθετικός λόγος της ανοικτής υπόθεσης (1^ο είδος) στο μέλλον. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση έχουμε υποτακτική υπερσυντελικού (cessisset) και στην απόδοση πλάγια ερωτηματική πρόταση (quam aequo animo me ferro essem interemptura με υποτακτική Ε.Π.Σ.= μελλοντική έκφραση).

Τροπή σε ανεξάρτητο υποθετικό λόγο:

Υπόθεση: **si [...] non ex sententia cesserit** (οριστική συντελεσμένου μέλλοντα)

Απόδοση: **quam** aequo animo me ferro **interimam?** (ευθεία ερώτηση - οριστική μέλλοντα)

B. Λανθάνοντες υποθετικοί λόγοι είναι αυτοί που η υπόθεσή τους βρίσκεται κρυμμένη (λανθάνει) σε υποθετική μετοχή. Για να τους κατατάξουμε σε κάποιο από τα γνωστά είδη, ακολουθούμε τα εξής βήματα:

1^ο βήμα: αναλύουμε τη μετοχή σε υποθετική πρόταση.

2^ο βήμα: Η απόδοση είναι το ρήμα της πρότασης μέσα στην οποία βρίσκεται η μετοχή. Αυτό μάς βοηθά να καταλάβουμε σε ποιο είδος ανήκουν, οπότε κάνουμε τις ανάλογες αλλαγές.

Λανθάνοντες υποθετικοί λόγοι βρίσκονται στα κείμενα:

K.33

quae idem **togatus fieri prohibuisset**

Η υπόθεση λανθάνει στην υποθετική μετοχή **togatus**. Η απόδοση είναι το ρήμα της πρότασης, **prohibuisset** (υποτακτική Υπερσυντελικού). Επομένως είναι υποθετικός λόγος του αντίθετου του πραγματικού στο παρελθόν.

Ανεπτυγμένος και ανεξάρτητος θα έχει την εξής μορφή:

Υπόθεση: **si togatus fuisset** (υποτακτική Υπερσυντελικού).

Απόδοση: quae idem fieri **prohibuisset** (υποτακτική Υπερσυντελικού).

K. 45

[Curat et providet] **ne, intercepta** epistula, nostra consilia ab hostibus **cognoscantur**

Πρόκειται για λανθάνοντα και ταυτοχρόνως εξαρτημένο υποθετικό λόγο. Η υπόθεση λανθάνει στην αφαιρετική απόλυτη υποθετική μετοχή **intercepta**, που δηλώνει προτερόχρονο στο παρόν, αφού εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (cognoscantur < Curat et providet). Η απόδοση είναι η βουλευτική πρόταση **ne nostra consilia ab hostibus cognoscantur**, στην οποία ανήκει η μετοχή. Αναλύεται ως εξής:

1^ο βήμα: αναλύουμε τη μετοχή σε υποθετική πρόταση, εντός του πλαγίου λόγου.

Υπόθεση: [Curat et providet] **si intercepta sit** epistula (si + υποτακτική παρακειμένου)

Απόδοση: **ne** nostra consilia ab hostibus **cognoscantur**. (δευτερ. Βουλευτική πρόταση)

2^ο βήμα: μεταφέρουμε τον υποθετικό λόγο σε ευθύ λόγο

Υπόθεση: **si intercepta erit** epistula (si + οριστική συντ. μέλλοντα)

Απόδοση: **ne** nostra consilia ab hostibus **cognoscantur** (απαγορευτική υποτακτική: ne + υποτακτική ενεστώτα). Υποθετικός λόγος 1^{ου} είδους, ανοικτή υπόθεση στο μέλλον.